

KLUKA

GAZETA WYDAWANA PRZEZ TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW RYDUŁTÓW OD 1994 ROKU

Nr 479 / 15 listopad 2025

Złote liście opadają cicho, jak wspomnienia tych, którzy odeszli

we listopadowym numerze m.in.:

- Czernica szkicowana węglem od 1797 r
- Rozmowa z Roksana Orzyszek
- Silesia Marathon i nasza grupa Run Rydułtowy
- „Śląsk w modzie, sztuce i sercu” – podsumowanie lokalnej inicjatywy w Rydułtowach
- Sprawozdanie z realizacji inwestycji miejskich w Rydułtowach
- PO NASZYMU, PO ŚLĄSKU – w wielkim świecie i tu doma!
- Rozśpiewana Grabówka!
- Senioriada 2025 w Rydułtowach
- Projekt Low2High realizowany we współpracy z Ciepłownią Rydułtowy
- Historia Śląska – kalendarium (cd)
- Tu je pięknie!
- O zdrowiu
- Moje rozważania

ISSN 146-9271 miesięcznik 2,50 zł (w tym 8% VAT)
Rydułtowy i gminy powiatu wodzisławskiego oraz rybnickiego

9 770142 692715

Czernica szkicowana węglem od 1797 r

.Na początek października (3.10) bardzo pręźnie działające w Czernicy stowarzyszenie „Spichlerz”, przy współdziałaniu Zarządu Oddziału Rybnik Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, Starostwa Powiatu Rybnickiego oraz Gminy Gaszowice, zaplanowało znaczącą w regionie imprezę poświęconą odkryciu złóż węgla na terenie Babiej Góry – usytuowanej na wschód od granic Czernicy.

Przygotowania do wydarzenia trwały od miesięcy, toteż pogoda i realizacja dopisały – wszystko na medal! Wśród atrakcji znalazły się pokazy hodowców drobnego inwentarza, wystawa insygniów górniczych, stoisko z tradycyjnymi potrawami i regionalnymi przysmakami, a także prezentacja pszczelarzy. Dla miłośników gier plenerowych przygotowano turniej mini golfa w nowo otwartym obiekcie.

Przed wyjściem do Zameczku zaprezentowano prace graficzne lokalnych artystów, ukazujące dawną i współczesną Czernicę. Ogłoszono również wyniki plebiscytu na Osobowość Czernicy, połączone z uroczystym odsłonięciem portretu laureata – kompozytora Henryka Mikołaja Góreckiego, urodzonego 6 grudnia 1933 r. w Czernicy. Portret ten stanowi obecnie stałą ekspozycję w Zameczku.

Przemarsz Korowodu Historycznego ulicami Czernicy, prowadzonego przez pomysłodawcę i głównego organizatora uroczystości – byłego dyrektora PRG Rybnik, Romana Nowka – oraz przybyłych gości z różnych stron, w tym z Czech, w galowych strojach górniczych, z orkiestrą i mażoretkami, nadał imprezie wyjątkowy splendor.

Na skwerze przed Zameczkiem wystąpiły przedszkolaki, uczniowie szkoły w Czernicy oraz zespół „Trojak” z okazjonalnym programem artystycznym. Orkiestra Dęta Kopalni Rydułtowy oraz mażoretki z Zespołu Sukces zaprezentowały widowiskowy taniec przy dźwiękach pięknych, tradycyjnych utworów górniczych.

Na wczesne popołudnie zaplanowano uroczystości związane z Biesiadą Górnictwem w sali głównej Zameczku. Wieczór pełen śpiewu, humoru i wspomnień z przeszłości, przeplatany wspólnym śpiewaniem przy piwie (które od wieków towarzyszy górnikom), celebrowaniem tradycji górniczych – ze „skokiem przez skórę” i obecnością Skarbnika – przy bacznej uwadze Wysokiego, a w sprawach piwnych nigdy nieomylnego Prezydium, dopełnił rangi tej pięknej uroczystości, będącej hołdem dla górniczego dziedzictwa ludzi tu mieszkających i tworzących dobro tej ziemi.

W tym ważnym dla lokalnej społeczności wydarzeniu warto podkreślić ogromne zaangażowanie mieszkańców w przygotowanie i realizację imprezy o regionalnym i historycznym znaczeniu – w zgodzie z wiedzą historyczną i tradycją.

Reportaż zdjęciowy z wydarzenia zrealizował pan Krzysztof Kubański z Czernickiej Grupy Fotospichlerz, za co składam mu serdeczne podziękowania.

I ja tam byłem, piwnym – raciborskim trunkiem się raczyłem, smakowitym, bardzo obfitym „jadłem” się częstowałem, a com usłyszał, widział i zapamiętał – w niniejszym tekście zamieściłem.

(-) Jerzy-Stanisław Majer

Rozmowa z Roksana Orzyszek

Rydułtówianka Roksana Orzyszek wzięła udział w zawodach World Triathlon Championship w Australii. Po powrocie opowiedziała nam o swoich wrażeniach.

Joanna Rusok: Jak to się stało, że pojechałaś do Australii?

Roksana Orzyszek: Wzięłam udział w zawodach w Białymstoku – były to Mistrzostwa Polski w triathlonie i aquabike. Zajęłam pierwsze miejsce w swojej kategorii wiekowej, zdobyłam tytuł mistrzyni Polski K 30–39 i uzyskałam slot na Mistrzostwa Świata w Wollongong w Australii.

JR: Jak udało Ci się pokonać problemy finansowe związane z wyjazdem?

RO: To było trudne, ponieważ wszystkie koszty trzeba było pokryć samemu: slot, strój startowy, opłatę startową, pobyt, przelot.

Fundusze pozyskałam dzięki zrzutce i wsparciu sponsorów. Pomogli mi: Petrol Point, Dobry Dentysta, Gosław Sport Centrum, radni miasta Rydułtowy oraz Urząd Miasta. Wszystkim bardzo dziękuję.

JR: Czy jesteś zadowolona z udziału w zawodach?

RO: Tak, uważam mój udział za bardzo udany. Mniej zadowolona jestem z pierwszego etapu – półtora kilometra pływania w oceanie i 40 kilometrów na rowerze – ponieważ pływanie w oceanie było dla mnie trudne. Natomiast na rowerze goniłam przez 40 kilometrów inne zawodniczki i uzyskałam 4. czas w etapie kolarskim. Ostatecznie zajęłam 12. miejsce w swojej kategorii wiekowej.

Miałam też możliwość wzięcia udziału w dodatkowym starcie – triathlonie na dystansie sprinterskim: 750 metrów pływania, 20 kilometrów jazdy na rowerze i 5 kilometrów biegu. Zajęłam 38. miejsce, ale z tych zawodów jestem bardziej zadowolona, bo wynik był zgodny z moimi aktualnymi możliwościami.

JR: Czy tylko wspomnienia z zawodów przywiozłaś z Australii?

RO: Oprócz satysfakcji sportowej przywiozłam wspomnienia z pięknej Australii. Przed zawodami zwiedziliśmy Sydney i Góry Błękitne (Blue Mountains), a po zawodach wynajęliśmy samochód z namiotem na dachu i ruszyliśmy do parków narodowych. Odwiedziliśmy Royal National Park i Budderoo National Park. Widzieliśmy kangury, kakadu, wombaty, niezwykle jaszczurki i – oczywiście – króliki.

JR: Co najbardziej zafascynowało Cię w Australii?

RO: Podobało mi się zdyscyplinowanie Australijczyków, ich życie zgodne z naturą, czystość miast i kempingów. Przyroda Australii jest wspaniała.

JR: Co poleciałabyś osobom planującym wyjazd na ten kontynent?

RO: Radziłabym samodzielne zwiedzanie – kamperem albo samochodem z namiotem. To najlepszy sposób, by poznać piękno Australii.

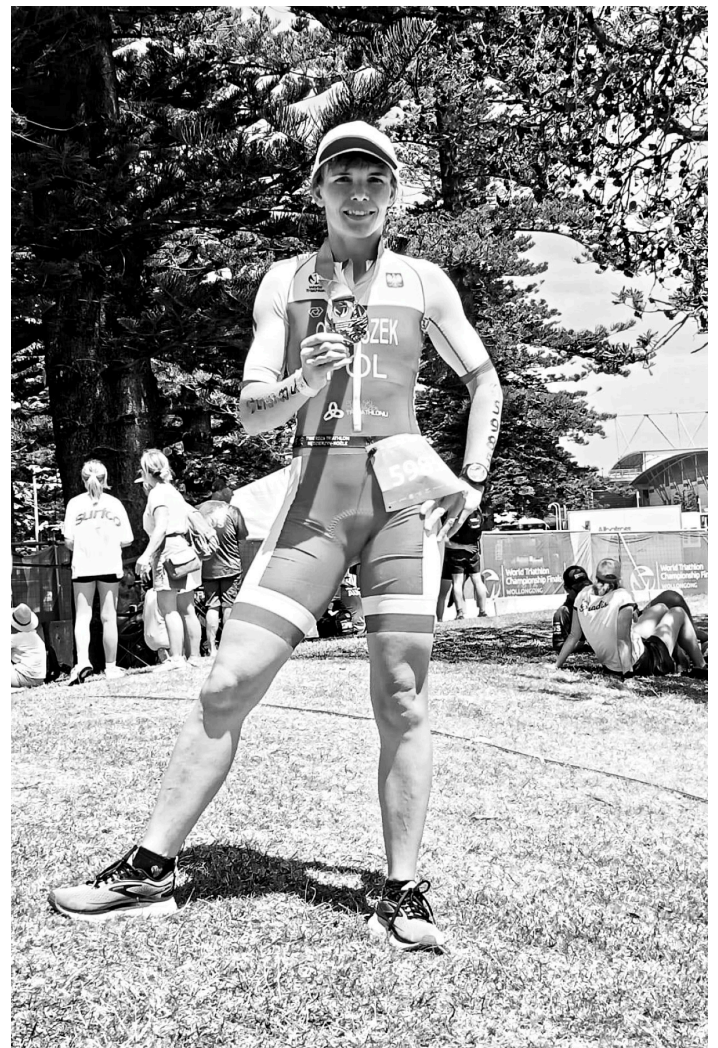
JR: Jakie masz plany na przyszłość?

RO: Chciałabym w przyszłym roku wziąć udział w podobnych zawodach. W 2026 roku Mistrzostwa Świata odbędą się w Hiszpanii.

JR: Dziękuję za rozmowę.

z Roksana Orzyszek rozmawiała Joanna Rusok

Roksana Orzyszek od 13 lat prowadzi zajęcia fitness w okolicy, uprawia sport, kolarstwo i nordic walking. Tańczyła z zespołem Dziewczynki Sprężynki. Mężatka, mama Karolinki.

Silesia Marathon i nasza grupa Run Rydułtowy

5 października 2025 roku ulice Katowic, Mysłowic, Siemianowic i Chorzowa wypełniły się biegaczami i biegaczkami z całej Polski oraz z różnych zakątków świata. Wszyscy przybyli, by wziąć udział w kolejnej edycji Silesia Marathon – prawdziwego święta biegaczy. Uczestnicy mieli do wyboru trzy dystanse: ultramaraton (50 km), maraton (42 km) oraz półmaraton (21 km). Łączna liczba zgłoszonych zawodników wyniosła 13 tysięcy.

W tym gronie nie zabrakło silnej reprezentacji z Rydułtów. Nasze miasto dumnie reprezentowała grupa biegowa Run Rydułtowy, a także kilku biegaczy indywidualnych. W każdej z konkurencji – ultra, maratonie i półmaratonie – mieliśmy swoich przedstawicieli.

Jak co roku trasa była doskonale przygotowana, z licznymi punktami żywieniowymi i wsparciem kibiców, którzy dopingowali nas na całej długości biegu. Pogoda dopisała – wielu z nas poprawiło swoje życiówki i postawiło sobie nowe cele. Dla niektórych był to debiut na dystansie maratonu lub ultramaratonu, zakończony sukcesem – wszyscy ukończyli bieg w regulaminowym czasie.

Wisienką na torcie tej wyjątkowej imprezy był finisz na bieżni Stadionu Śląskiego – dla wielu z nas to niezapomniane przeżycie. Teraz czas na zasłużony odpoczynek i planowanie kolejnych wyzwań w nadchodzącym roku. A atmosfera Silesia Marathon? Niezmiennie tak niezwykła, że chce się tu wracać raz po raz.

Angelika Pluta

„Śląsk w modzie, sztuce i sercu” – podsumowanie lokalnej inicjatywy w Rydułtowach

W Bibliotece Publicznej Miasta Rydułtowy im. H. M. Góreckiego odbyło się wydarzenie pod hasłem „Śląsk w modzie, sztuce i sercu”, będące finałem projektu „Fedrujemy Śląsk – Śląsk nosimy z dumą!”. Spotkanie stanowiło okazję do zaprezentowania efektów lokalnej inicjatywy, która łączyła elementy regionalnej kultury, tożsamości i zaangażowania społecznego.

W ramach wydarzenia uczestnicy mogli obejrzeć kilkanaście ujęć dokumentujących przebieg projektu. Fotografie autorstwa Kamila Fangora ukazywały zaangażowanie mieszkańców i różnorodne formy ekspresji śląskiej tożsamości – od stylizacji inspirowanych tradycją po działania artystyczne i społeczne.

Inicjatywa została zrealizowana w ramach projektu „Rydułto-WY to MY – społeczna transformacja”, współfinansowanego ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Projekt wpisuje się w działania Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027, w ramach Priorytetu FESL.10.00 – Fundusze Europejskie na transformację, Działanie FESL.10.24 – Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji.

Spotkanie w bibliotece było nie tylko podsumowaniem projektu, ale również świadectwem lokalnego zaangażowania w proces przemian społecznych i kulturowych regionu.

Sprawozdanie z realizacji inwestycji miejskich w Rydułtowach

Adaptacja sztolni ćwiczebnej na strzelnicę sportową na terenie pokopalnianym LEON III w Rydułtowach

Zakres rzeczowy zadania został zakończony. Podpisano protokół odbioru końcowego i przekazania do użytkowania w dniu 27 czerwca 2025. r., zawarto Aneks nr 2 do umowy o dofinansowanie w dniu 17 października 2025 r. W trakcie – zakres związany z rozliczeniem przedsięwzięcia (końcowy wniosek o płatność).

Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu raciborskiego i wodzisławskiego

Dokumentacja projektowa została opracowana w latach ubiegłych. Umowa na dofinansowanie została podpisana w dniu 18.09.2025 r. Ogłoszono postępowanie na wybór wykonawcy termomodernizacji budynku wraz z wykonaniem usprawnieniem wentylacji w Urzędzie Miasta Rydułtowy. W zakres przedsięwzięcia wchodzi również odbetonowanie terenu przy Urzędzie Miasta (parkingi) jako Elementy Europejskiego Zielonego Ładu

Modernizacja ul. Bolesława Krzywoustego

Na podstawie opracowanego Programu funkcjonalno-użytkowego został wybrany wykonawca robót. W dniu 03 listopada 2025 r. rozpoczęto roboty budowlane, w pierwszej kolejności związane z budową kanalizacji sanitarnej od strony ul. Radoszowskiej. Planowane zakończenie robót to koniec lipca 2026 r.

Budowa zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenie Miasta Rydułtowy

Z uwagi na brak uzyskanych zezwoleń na prowadzenie robót, wykonawca nie rozpoczął kolejnego etapu robót. Z wykonawcą robót mają zostać przeprowadzone mediacje, celem osiągnięcia porozumienia co do wzajemnych roszczeń i zakończenia zadania

Budowa drogi łączącej ul. Raciborską z ul. Gajową wraz z modernizacją ul. Gajowej

Zakres rzeczowy zadania został zakończony. Podpisano protokół odbioru końcowego i przekazania do użytkowania w dniu 26 czerwca 2025. r., W trakcie – zakres związany z wypłatą odszkodowań za nabyte grunty pod budowę nieruchomości.

Modernizacja ul. Adama Mickiewicza w Rydułtowach

Na podstawie opracowanego Programu funkcjonalno-użytkowego został wybrany wykonawca robót. Wykonawca jest w trakcie opracowania dokumentacji ZRID. Uzyskano zgłoszenie robót na remont chodnika. Planowane zakończenie robót to IV kw. 2026 r.

Wykonawca złożył pismo o aneks w zakresie terminu opracowania dokumentacji

Modernizacja ul. Niewiadomskiej i Osiedla Na Wzgórzu

Zakres rzeczowy zadania został zakończony – dotyczy Osiedla Na Wzgórzu. Podpisano protokół odbioru końcowego i przekazania do użytkowania w dniu 28.02.2025 r. Natomiast w trakcie realizacji jest modernizacja ul. Niewiadomskiej

Przystosowanie pogórniczego terenu LEON III pod rozwój przedsiębiorczości w Rydułtowach

Połączono zadania w zakresie przedsięwzięcia pod nazwą „Zagospodarowanie budynku poprzemysłowego na terenie pogórniczym LEON III z zadaniem „Przystosowanie pogórniczego terenu LEON III pod rozwój przedsiębiorczości” Zostały opracowane programy funkcjonalno-użytkowe dla ww. Zadań. W trakcie opracowania jest studium wykonalności, następnie zostanie złożony wniosek o dofinansowanie

Budowa budynku centrum przesiadkowego przy ul. Ofiar Terroru 91 w Rydułtowach wraz z skomunikowaniem centrum poprzez budowę ciągów pieszo-rowerowych

Umowa o dofinansowanie w trakcie zatwierdzenia. Dokumentacja projektowa została opracowana w zakresie budowy centrum przesiadkowego w latach ubiegłych. Zrealizowano I etap związany z zagospodarowaniem terenu centrum przesiadkowego. Procedura na wybór wykonawcy budowy budynku centrum ma zostać wszczęta w bieżącym roku. Obecnie w ramach przedsięwzięcia opracowywana jest również dokumentacja projektowa budowy ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż ul. Obywatelskiej. Rozpoczęcie i zakończenie budowy budynku centrum jak również ciągu pieszo-rowerowego planuje się w roku 2026.

Regulacja stosunków wodnych na terenie pogórniczym Leon III w Rydułtowach

Został opracowany program funkcjonalno-użytkowy i została złożona faktura w wysokości 63 775,50 zł za ww. program. W trakcie opracowania jest studium wykonalności, następnie zostanie złożony wniosek o dofinansowanie.

Budowa kanalizacji deszczowej na terenie Miasta Rydułtowy – dokumentacja projektowa

Opracowano program funkcjonalno-użytkowy w zakresie budowy kanalizacji deszczowej ul. Słowicza, Plebiscytowa boczna, M. Kolbego wraz z odtworzeniem nawierzchni ww. dróg. Została złożona faktura do zapłaty za opracowanie PFU w wysokości 30 012,00 zł. W trakcie jest również opracowywany program funkcjonalno – użytkowy w zakresie budowy kanalizacji ul. Szpaków wraz z odtworzeniem nawierzchni jezdni.

PO NASZYMU, PO ŚLŌNSKU – w wielkim świecie i tu doma!

Wielki świat zawitał do Rydułtów. W piątkowy, deszczowy wieczór 3 listopada, w murach Biblioteki Publicznej Miasta Rydułtowy im. H. M. Góreckiego odbyło się spotkanie w ramach inicjatywy "Po naszymu, po Ślōnsku – w wielkim świecie i tu doma".

Wydarzenie rozpoczęło się punktualnie o godz. 17.00. Do biblioteki, mieszczącej się w dawnym budynku szkoły, przybył Marcin Melon – pisarz i popularyzator śląskiej mowy i kultury. Towarzyszyła mu Anna Starzyczny-Procek. Tematem spotkania była śląska godka, jej znaczenie i potrzeba pielęgnowania tego elementu regionalnej tożsamości.

Rozmówcy podkreślali, że gwara śląska powinna być przekazywana z pokolenia na pokolenie, a młodzi ludzie, nawet ci, którzy nie znali jej wcześniej, mogą osiągać sukcesy, ucząc się jej i biorąc udział w konkursach językowych. Spotkanie miało bardziej refleksyjny i naukowy charakter niż poprzednie wydarzenia z cyklu, takie jak popularne "Papynki".

Wydarzenie zgromadziło liczne grono uczestników, w tym burmistrza Marcina Połomskiego oraz Barbarę Wojciechowski z mężem. Dokumentację fotograficzną zapewnił Kamil Fangor.

Spotkanie w bibliotece było jednym z elementów projektu "Ryduł-to-WY to MY – społeczna transformacja", realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027, współfinansowanego ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Inicjatywa "Po naszymu, po Ślōnsku" będzie kontynuowana. Już 15 listopada o godz. 17.00 w Rydułtowskim Centrum Kultury odbędzie się kolejne spotkanie, tym razem z udziałem Kasi Pordzik i Roberta z zespołu "Dubbing Po Naszymu".

Rozśpiewana Grabówka!

W Grabówce odbył się koncert zatytułowany „Jesień i wspomnienia”, zorganizowany przez Zespół Gołęzanki pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Lubomi. Wydarzenie zgromadziło liczne zespoły folklorystyczne, które zaprezentowały się na scenie w repertuarze inspirowanym tradycją i jesienną refleksją.

Wśród wykonawców znaleźli się: Gołęzanki, Nasza Klika z Rydułtów, Dzimierzanki, Syryniczki, Rzuchowianki, Czyżowianki, Rogowianki, Pszowiki oraz delegacja Zespołu Trojak. Spotkanie było okazją do wspólnego muzykowania, wymiany doświadczeń i integracji środowisk artystycznych działających w regionie.

Publiczność nagrodziła występy gorącymi brawami, doceniając zarówno poziom artystyczny, jak i autentyczność prezentowanych utworów. Organizatorom podziękowano za stworzenie przyjaznej atmosfery i zaangażowanie w promocję kultury ludowej.

Koncert „Jesień i wspomnienia” był nie tylko wydarzeniem muzycznym, ale również wyrazem troski o zachowanie lokalnych tradycji i wspólnotowej tożsamości.

Seniorki 2025 w Rydułtowach

W sobotę, 4 października 2025 roku, w hali sportowej Szkoły Podstawowej nr 1 w Rydułtowach, seniorzy mieli okazję sprawdzić swoje siły w sportowych konkurencjach podczas zorganizowanej dla nich Seniorki. Była to już szósta edycja tej imprezy, przygotowanej przez Stowarzyszenie Moje Miasto.

Zmagania i walka o medale odbywały się w duchu fair play i dobrej zabawy, a doping kibiców dodawał zawodnikom pozytywnej energii. Seniorzy po raz kolejny udowodnili, że wiek to tylko liczba.

Impreza okazała się wielkim sukcesem – była prawdziwym świętem aktywności, integracji i niesamowitych emocji, które na długo pozostaną w pamięci uczestników i widzów.

Projekt Low2High realizowany we współpracy z Ciepłownią Rydułtowy

16 października w RCK odbyło się spotkanie przedstawicieli Unii Europejskiej ds. zielonej energii. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele Ciepłowni Rydułtowy, Spółdzielni Mieszkaniowej, KWK Rydułtowy oraz Urzędu Miasta. Spotkanie otworzył burmistrz Rydułtów Marcin Połomski, który krótko przedstawił gospodarczą rolę miasta w regionie śląskim. Przed spotkaniem delegacja Unii Europejskiej odwiedziła nasze miasto i zapoznała się z procesem produkcji energii w Ciepłowni.

Plany rozwojowe zakładu zostały zaprezentowane przez jego przedstawicieli. W związku z unijnym planem ograniczenia emisji budynków – eliminacją paliw kopalnych do 2030 roku oraz wymogiem osiągnięcia zerowej emisji do roku 2050 – Ciepłownia zaprezentowała wstępny plan działań krótkoterminowych. Zakłada on zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 55% do 2030 roku dzięki instalacji pompy ciepła wykorzystującej energię cieplej wody z kopalni oraz zastosowaniu akumulatora sezonowego. Dodatkowo zwiększenie przepływu wody w rurociągach ma umożliwić obniżenie jej temperatury.

Przedstawiciele Unii Europejskiej omówili projekt „Low2HighDH”, który zawiera techniczne rozwiązania umożliwiające redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez pozyskiwanie nowych źródeł energii odnawialnej oraz możliwości jego finansowania.

Po części oficjalnej odbyła się dyskusja w kuluarach. Osobiście zasugerowałem przedstawicielom Ciepłowni,

aby w swoich planach uwzględnili montaż paneli słonecznych do zasilania urządzeń elektrycznych. Odpowiedziano, że nie przewidziano takiego rozwiązania, ponieważ energia elektryczna jest wytwarzana z biogazu.

W mojej ocenie spalanie odpadów biologicznych w celu produkcji biogazu jest niezgodne z unijnymi wymogami, które zakładają całkowitą eliminację emisji gazów cieplarnianych do 2040 roku. Moje stanowisko zostało potwierdzone przez przedstawiciela Unii Europejskiej. Nowe inwestycje w spalanie odpadów biologicznych powinny zostać wstrzymane. Utylizacja odpadów powinna opierać się na ich dokładnej segregacji, a nie spalaniu. Ponadto uważam, że w celu ograniczenia strat ciepła Ciepłownia powinna przeprowadzić przegląd stanu technicznego starych osłon izolacyjnych rur ciepłowniczych i rozważyć ich wymianę na bardziej efektywne materiały.

Moim zdaniem to pierwsze spotkanie otworzyło nowe możliwości i może posłużyć jako impuls do opracowania długoterminowych planów ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Oprócz domów zasilanych z Ciepłowni, w Rydułtowach wciąż funkcjonuje wiele budynków ogrzewanych węglem lub ekogroszkiem, które nie spełniają obowiązujących norm. Temperatura spalania węgla w domowych piecach jest niższa niż w instalacjach Ciepłowni, co powoduje emisję rakotwórczych związków, takich jak pireny, oraz cząstek stałych PM2.5 i PM10. Te drobne pyły przedostają się do krwiobiegu i wywołują astmę oraz inne choroby.

W tej kwestii niezbędna jest większa edukacja społeczna. Można się spodziewać, że niektórzy zakwestionują przedstawione argumenty, twierdząc, że nikt dotąd nie narzekał. Takie podejście jest błędne – po pierwsze, wynika to z unijnych wymagań, po drugie, Polska należy do krajów o najwyższym poziomie emisji smogu w Europie, a po trzecie, jakość powietrza w Rydułtowach była w przeszłości lepsza. Dopiero od lat 60., gdy zaczęto powszechnie instalować centralne ogrzewanie, emisje wzrosły – ogrzewano całe budynki, spalając przy okazji więcej odpadów.

Henryk Chromik

informacje na stronie internetowej: <https://kape.gov.pl/low2high>

Historia Śląska – kalendarium (cd)

- 1848, listopad – Józef Lompa zakłada w Bytomiu Towarzystwo Pracujących dla Oświaty Ludu.
- 1853 – Powstają Śląskie Kopalnie i Cynkownie – pierwsza na Śląsku spółka akcyjna.
- 1855 – Otwarcie linii kolejowej Bielsko – Bohumin.
- 1860 – Ustawa uwłaszczeniowa likwiduje ostatnie relikty poddaństwa chłopów.
- 1863 – Konstanty Damrot zakłada Towarzystwo Polskich Górnoślązaków.
- 1865 – Katowice uzyskują prawa miejskie.
- 1866 – Wybucho wojna prusko-austriacka. Prusy zwyciężają w bitwie pod Sadową. Na Śląsk dociera epidemia cholery.
- 1869 – W Królewskiej Hucie (obecnie Chorzów) zaczyna się ukazywać polskie czasopismo „Katolik”, redagowane przez Karola Miarkę.
- 1870 – Wybucho wojna francusko-pruska.
- 1871 – Zjednoczenie Niemiec – król Prus Wilhelm I zostaje niemieckim cesarzem.
- 1871 – Początek Kulturkampf. Reichstag wprowadza do konstytucji Rzeszy tzw. paragraf kazalnicy, grożący księżom katolickim więzieniem za głoszenie kazań godzących w „porządek publiczny”.
- 1872 – Pruska ustawa o dozorze szkolnym odbiera duchownym nadzór nad szkolnictwem i przekazuje go administracji państwowej. Na Śląsku następuje prawie całkowita likwidacja nauczania w języku polskim.
- 1873 – Pruskie ustawy majowe przyznają administracji państwowej kontrolę nad obsadą stanowisk kościelnych.
- 1884 – W katastrofie górniczej w kopalni Larischa w Karwinie ginie 235 górników.
- 1884 – Na konferencji w Katowicach działacze syjonistyczni przyjmują program budowy państwa żydowskiego w Palestynie.
- 1885 – Tzw. rugi pruskie: władze usuwają z kraju Polaków nieposiadających obywatelstwa pruskiego.
- 1885 – W Cieszynie powstaje Polska Macierz Szkolna.
- 1887 – Likwidacja nauczania języka polskiego w szkołach publicznych.
- 1889 – Przemysławiec Hubert von Thiele-Winckler zakłada koncern górniczo-hutniczy – Katowicką Spółkę dla Górnictwa i Hutnictwa.
- 1890 – Biskup Georg Kopp nakazuje proboszczom diecezji wrocławskiej odprawianie nabożeństw w języku niemieckim.
- 1893 – Powstaje Polska Partia Socjalistyczna zaboru pruskiego.

Tu je pięknie!

Korzystając z pięknej październikowej pogody, odwiedzałam farmy dyniowe.

Najpierw trafiłam na farmę przy zabytkowej stacji kolejowej w Rudach Raciborskich – zdecydowanie najbardziej klimatyczną. Towarzyszył nam tam przemiły kot, który chętnie się miział. Podobno było tam aż 4 tony dyń! Oprócz nich ogromną atrakcją był też Dyniowy Cug. Można było pospacerować, przejechać się pociągiem, pograć w kręgle – słowem: spędzić bardzo miło czas.

Owiedziłam również farmę w Brennej, przy hotelu Kotarz. Jest nieco mniejsza, ale za to można tam zjeść pyszny deser i napić się dobrej kawy. Wśród atrakcji znalazł się także kościotrup wystający z szafy i wiele innych zabawnych dekoracji.

Na koniec obejrzałam dyniowe aranżacje w Ogrodach Kapiasa – pięknych o każdej porze roku, także z dyniami.

Joanna Rusok

O zdrowiu

Które zioła są najlepsze na przeziębienie?

Skuteczność substancji naturalnych w leczeniu infekcji górnych dróg oddechowych została potwierdzona licznymi badaniami naukowymi prowadzonymi na całym świecie. Istnieje wiele roślin, które pomagają zwalczyć przeziębienie i wzmacniają odporność organizmu – od ziół, przez bogate w witaminę C i substancje przeciwzapalne owoce (takie jak malina, czarna porzeczka, owoce dzikiej róży, żurawina czy rokitnik), po warzywa, takie jak cebula i czosnek. Są one znane i z powodzeniem stosowane od setek lat.

1. Imbir

To jeden z najsilniejszych i najskuteczniejszych naturalnych środków stosowanych w medycynie chińskiej – nie tylko na przeziębienie, ale i inne choroby o podłożu zapalnym. Imbir działa przeciwzapalnie, przeciwwirusowo, antybakteryjnie, przeciwgrzybiczo, rozgrzewająco i wzmacnia odporność organizmu. Swoje właściwości zawdzięcza obecności aldehydu gingerolu (odpowiedzialnego za ostry smak) oraz olejków eterycznych zawierających cyneol, borneol, cytral, kamfen i felandren.

Imbir jest skuteczny przy bólu gardła, kaszlu, gorączce, dreszczach i bólach głowy. Najlepiej stosować go w postaci napoju leczniczego z dodatkiem miodu i cytryny: zetrzeć lub drobno pokroić około 2 cm kłącza imbiru, zalać wrzątkiem, po kilku minutach dolać nieco chłodniejszej wody, dodać sok z połowy cytryny i łyżeczkę miodu. Napój należy pić dwa razy dziennie podczas przeziębienia, a profilaktycznie raz dziennie. Imbir warto także stosować jako przyprawę do zup, dań warzywnych, mięsnych oraz deserów.

2. Maliny

Zarówno świeże owoce, jak i sok malinowy mają działanie przeciwwirusowe, napotne, przeciwzapalne oraz wspierające układ odpornościowy. Maliny zawierają m.in.:

- kwasy organiczne: salicylowy, jabłkowy, cytrynowy,
- witaminy: B1, B2, B6, C, E,
- minerały: wapń, magnez, potas, żelazo,
- kwercetynę,
- keton malinowy.

Są skuteczne w przypadku gorączki i bólu gardła. Kwercetyna hamuje namnażanie wirusów, a witamina C stymuluje produkcję białych krwinek. Maliny można spożywać profilaktycznie i leczniczo – w postaci herbaty, konfitury, syropu. Działanie lecznicze wykazują także liście maliny, choć naparów z nich nie powinny stosować kobiety

w ciąży, ze względu na działanie rozkurczowe na mięśnie macicy.

3. Szałwia

W starożytności uważano szalwię za cudowny lek – mawiano, że „leczy wszystko oprócz śmierci”. Szałwia lekarska działa przeciwzapalnie, przeciwwirusowo, antybakteryjnie, ściągająco i gojąco. Jest szczególnie skuteczna w leczeniu stanów zapalnych górnych dróg oddechowych, dzięki zawartości:

- olejków eterycznych (tujon, cyneol, kamfora, borneol, pinen),
- laktonu karnozolu,
- garbników,
- flawonoidów,
- saponin,
- triterpenów.

Szałwię stosuje się w postaci naparu: 1 łyżeczkę suszu lub torebkę typu fix zalać wrzątkiem i parzyć pod przykryciem 10–15 minut. Po ostudzeniu płukać gardło i jamę ustną 3–4 razy dziennie. Efekty widoczne są już po pierwszym dniu – zmniejsza się opuchlizna i ból. Profilaktycznie można pić herbatkę z szalwii raz dziennie, słodzoną miodem.

4. Olejek z drzewka herbacianego

Wyciągi z drzewa herbacianego (*Melaleuca alternifolia*) mają silne właściwości antybakteryjne i przeciwwirusowe. Udowodniono ich skuteczność w walce z wirusami przeziębienia i grypy oraz z bakteriami takimi jak *Legionella pneumophila*. Olejek udrażnia nos, łagodzi ból zatok i gardła. Zawiera substancje lecznicze:

- terpinen-4-ol,
- alfa-terpinen,
- gamma-terpinen,
- alfa-terpineol,
- 1,8-cyneol.

Stosuje się go do inhalacji: 2–3 krople olejku dodajemy do ciepłej (nie gorącej!) wody, nachylamy się nad naczyniem z ręcznikiem na głowie i wdychamy opary przez 10–15 minut dwa razy dziennie. Można też płukać gardło wodą z dodatkiem kilku kropli olejku lub dodać go do kąpeli. Olejek z drzewa herbacianego to jeden z tych produktów, które warto mieć zawsze w domowej apteczce – zastosowany przy pierwszych objawach przeziębienia może skutecznie zahamować rozwój infekcji.

<https://praktycznakobieta.pl/8-domowych-sposobow-na-przeziebienie-naturalne-leki-i-ziola#:~:text=Istnieje%20bardzo%20wiele%20roślin%2C%20które%20pomogą%20zwalczyć%20przeziębienie,rokitnika%2C%20po%20warzywa%20takie%20jak%20cebula%20i%20czosnek.>

Moje rozważania

Tematy takie jak pogoda, kościół, wojna, rozgrywki polityczne w kraju i na świecie, odniesienia do komentarzy na forach internetowych czy reportaży telewizyjnych są obecne niemal na wszystkich spotkaniach – nawet towarzyskich. Oto niektóre dyskusyjne, „gorące” tematy: „Opanowała nas wszystkich cmentarna głupota – kiedyś były świece, a teraz na grobach szklane i plastikowe lampiony, a nawet podświetlenia z paneli. Za chwilę będą święta i kolejna zmiana – na lampiony z choinką. Kto zapłaci za ich wywóz?” Pogoda we wrześniu i w październiku była w kratkę, ale ominęły nas tragiczne burze i wichury. Pięknie prezentuje się podświetlony kościół św. Jerzego. Nie wierzymy w szybkie zakończenie wojny na Ukrainie, bo odpowiada to producentom broni, niektórym politykom – także naszym. Polska nadmiernie angażuje się w pomoc wojenną Ukrainie, przez co na długie lata możemy stać się wrogiem nr 1 dla Białorusinów i Rosjan. Co się dzieje z naszym narodem, skoro prawie 7% obywateli popiera jawnie faszystowską partię Brauna? To już paranoja, że wszystko – to wina „ryżego” Tuska. Ciekawe, czy władze odważą się postawić Ziobrę i innych przed sądem za „przekręty”? Czy obalą rząd Tuska przy głosowaniu nad zmianą marszałka Sejmu? Jak widać, nasi mieszkańcy należą do grona analityków politycznych – nie tylko śledzą nastroje, ale też mają własne poglądy na wiele spraw. Mnie interesuje głównie nasz region – Śląsk. Uznaję wolę naszych dziadków, którzy w powstaniach wywalczyli przynależność naszej części Śląska do Polski, a potem o zmianach terytorialnych zdecydowali „wielcy tego świata” w Jalcie i Poczdamie. Jestem więc Ślązakiem, ale też lojalnym Polakiem, który musi szanować odrębną historię Śląska i Polski. Nikt więc nie będzie mi dyktował, czy mogę „godać i śpiewać” po śląsku, ani wypominać, że piszę i mówię po polsku. Do śląskości przyznaje się nadal 700 tys. osób, więc mamy prawo domagać się uznania naszej odrębności, prawa do własnego języka, a nawet mówić o autonomii – co nie oznacza, że jesteśmy „ukrytą niemiecką opcją”. Od 1945 roku przez dziesięciolecia Śląsk był główną siłą gospodarczą kraju i wsparciem dla innych regionów Polski. Teraz kończy się era węgla i stali – zmieniają się priorytety gospodarcze i społeczne, a w tym wszystkim musi się odnaleźć zarówno nasza śląska, jak i napływowa ludność, która tu mieszka, pracuje i chce pozostać. Jak przetrwać, w co inwestować, jak mobilizować mieszkańców – nad tym myślą i działają nie tylko władze miast, ale całego regionu. Są inwestycje centralne, regionalne, ale także fundusze na tzw.

„miękkie projekty”, które mają pobudzać działalność społeczną. My, działacze TMR-u, już od 32 lat skutecznie działamy na rzecz zachowania kultury i tradycji śląskich, nie zapominając o obowiązkach wobec wielkiej Ojczyzny – Polski. Od początku (1993 r.) corocznie w maju i listopadzie spotykaliśmy się z akordeonistami: śp. Henrykiem Wilkiem, Fredem Sikorą, Czesławem Reznere, a także z obecnymi – Grzegorzem Szyrą i Henrykiem Sosną – by śpiewać patriotyczne, harcerskie, powstańcze pieśni. Gdy brakowało akordeonistów, towarzyszyli nam gitarzyści: Leszek Adamczyk, Jacek Glacel, Jerzy Adamczyk. Od kilku lat TMR organizuje koncerty z okazji Święta Niepodległości oraz rocznicy 3 Maja. Najbliższy koncert odbędzie się 7 listopada w RCK Feniks, a 11 listopada nasz zespół „Klika Machnika” zaśpiewa na rydułtowskim rynku. Szanując tradycje śląskie, organizowaliśmy pokazy, biesiady i konkursy pod hasłami: „Godomy i śpiwomy po śląsku”; „Rydułtówik Roku” (konkurs coroczny); „Kroszymy kroszonki – szukomy wiosna”; „Śląskie wesele”, „Rodzi się nowe życie”; „Nudelkulą po?”; „Kiszmy kapusta, dziołomy masło”; „Szkubiymy piyrze – godomy, śpiwomy po starymu”; „Gierujemy wino – wykopki” Działania te odbywały się pod przewodnictwem m.in. niezapomnianych działaczy: Janka Swobody, Stanisława Brzęczka, Henryka Cieślaka, Jerzego Hołomka, Bogdana Kosowskiego, Andrzeja Korbicy, Erwina Kosteczki, Krystiana Gajdy, Jerzego Koszorza, Adolfa Widery, a także zespołu „Klika Machnika” i zespołu taneczno-kabaretowego „Ciaproki”, m.in. z Dorotą Rak, Adamem Kałą, Judytą Sanecznik, Krystyną Żurczak, Sylwią Wężyk. Nazwisk zasłużonych jest znacznie więcej, ale dziś wspominamy tych, którzy działali szczególnie aktywnie. Warto zauważyć, że kiedyś dominowali mężczyźni, a dziś – i dobrze – dominują kobiety. Warto wspomnieć, że TMR był organizatorem 60 wycieczek regionalnych po całym Górnym Śląsku, zrealizowano 4 reportaże telewizyjne, 2 radiowe, 2 publikacje w Dzienniku Zachodnim. Zespół „Klika Machnika” wylansował 11 piosenek po śląsku, a zespół „Ciaproki” – 2 widowiska w tym języku.

Gazeta Kluka także przyczyniła się znacząco do popularyzowania historii, obyczajów i tradycji Śląska. Obecnie panuje sprzyjający klimat dla śląskości w naszym mieście i regionie – więc działajmy, godejmy i śpiwujemy!

Henryk Machnik

**Składamy najserdeczniejsze
życzenia urodzinowe
listopadowym solenizantom!!!**

A są to:

**Judyta Sanecznik, Urszula Mańka,
Elżbieta Jankowska, Henryk Mańka,
Krystyna Gajda**

**Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy
przekazali 1,5% swojego podatku
na działalność Towarzystwa Miłośników
Rydułtów**

**Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
Rydułtowy, ul. Tetmajera 150
tel. 32 72 94 068, 32 72 94 933**

**Poradnie lekarskie prowadzone w ramach
podpisanych kontraktów z NFZ**

Lekarza POZ, Ginekologiczno-położnicza, Dermatologiczna,
Okulistyczna, Laryngologiczna, Leczenia bólu, Neurologiczna,
Urazowo-ortopedyczna, Leczenia uzależnień,
Medycyny paliatywnej, Hospicjum domowe

**Poradnie lekarskie prowadzone w ramach
usług komercyjnych (odpłatnych)**

Alergologiczna dla dzieci, Medycyny pracy

Stara Palmiarnia Mimoza w Rybniku to miejsce z historią.

Dawniej znana jako kultowa Mimoza, dziś wraca w nowej odsłonie.

Serwujemy smaczne dania, desery, napoje w otoczeniu zieleni i niepowtarzalnej atmosfery. Oferujemy organizację imprez okolicznościowych z możliwością noclegu. Łączymy tradycję z nowoczesnością.

Każde wydarzenie z nami nabiera niepowtarzalnego charakteru.

**Kontakt: 32 321 00 77
www.starapalmiarnia.pl**

**Gabinety Specjalistyczne
na ul. Strzelców Bytomskich 9
w Rydułtowach**

służą pomocą tel. +48 691 101 688

Wizyty prywatne:
Chirurgia, Dermatologia
Urologia, Reumatologia
USG, Doppler, Radiologia
Kosmetologia
Trychologia, Podologia
Poradnia dietetyczna DIETIKON

Gdy liczy się pewność, wybierasz systemowe

**Nie musisz martwić się o pogodę, paliwo czy awarie.
Ciepło systemowe to wygoda, bezpieczeństwo
i niezawodność przez cały rok.**

Zawsze dostępne wtedy, gdy go potrzebujesz
– z gwarancją, zapewnionym serwisem, w pełni
bezobsługowym wsparciem technicznym.

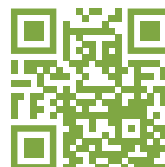
Nowoczesne systemy ciepłownicze stają się coraz bardziej
przyjazne środowisku, a Ty zyskujesz komfort, który idzie
w parze z odpowiedzialnością klimatyczną. To ciepło,
które po prostu działa pewnie – i do 2050 roku będzie
w pełni zielone.

W zasięgu ciepła. Gdy liczy się pewność,
wybierasz systemowe.

jesteś wZasięguCiepła.pl

Izba Gospodarcza
Ciepłownictwo Polskie

Wydawca: Towarzystwo Miłośników Rydułtów, Rydułtowy, ul. Plebiscytowa 47, tel. +48 515 828 453; Kolegium Redakcyjne (tel. +48 514 430 689, +48 510 791 300); Redaktor naczelna Joanna Rusok, Zastępca Mariusz Stebel, Redakcja: Henryk Machnik, Alicja Kołodziej, Jerzy Majer, Janina Chlebik - Turek, e-mail: kluka.tmr@interia.pl; nasza strona: www.tmrzydułtowy.pl; Redaktor wydania: Joanna Rusok, komputerowy skład gazety: M. Połomski Zdjęcia na zlecenie TMR wykonują: FOTO BARON Rydułtowy, FOTO SYCHA Rydułtowy, fotoreporterzy: Bernadeta Ośliżły, Damian Bizoń, Roman Gunia, Monika Marszolik, Kamil Fangor Druk gazety: MZ Druk Radlin